

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Nyttig om næringsmiddel toksikologi

Aune T.

Næringsmiddel toksikologi

Tilsetningsstoffer, miljøgifter og naturlige toksiner. 2. utg. 358 s, tab, ill. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2007. Pris NOK 429 ISBN 978-82-7634-664-0

Målet med denne boken er å gi leserne bedre grunnlag for å vurdere sammenhengen mellom inntak av fremmedstoffer som finnes i mat og sannsynligheten for utvikling av helseskader. Forfatteren angir at boken er

skrevet for studenter og fagfolk innen næringsmiddelfag, for folk som arbeider i medier, men også for forbrukergrupper som er opptatt av å tilegne seg bedre forståelse for det komplekse samspillet mellom kosthold, miljøforurensninger og helse.

Det er seks kapitler. Først gis en kort og grei innledning om generell toksikologi inklusive kjemisk kreftutvikling. Dernest følger et kapittel om prinsipper ved risikovurdering av eksponering for kjemiske stoffer. Et neste kapittel er viet overfølsomhetsreaksjoner. Den resterende del av boken består av tre store kapitler om henholdsvis tilsetningsstoffer, kontaminanter og naturlige toksiner.

Hovedkapitlene inneholder veldig mye god og nyttig informasjon om et stort antall enkeltstoffer og stoffgrupper innen de tre hovedgruppene av fremmedstoffer. For hvert enkelt stoff/stoffgruppe angis forekomst/bruk, opplysninger om helsemessige aspekter inklusive toksikokinetikk og toksisitet, eksponering samt informasjon om risikovurdering og forvaltningsmessige forhold. Boken er spesielt verdifull fordi den presenterer meget oppdatert informasjon om aktuelle risikovurderinger foretatt av den norske vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) og internasjonale organer (EFSA, JECFA). I kapitlet om overfølsomhetsreaksjoner kunne det ha vært nevnt at det finnes et nasjonalt register for alvorlige allergiske reaksjoner på mat.

I slutten av boken finnes en liste over vanskelige ord og begreper. Denne listen er

verdifull, men forfatteren burde ha benyttet fornorskede former av latinske/greske ord, slik det blant annet fremgår av Tidsskriftets ordliste.

Erik Dybing

Divisjon for miljømedisin
Nasjonalt folkehelseinstitutt

Oppdatert norsk lærebok for nevrofagene

Gjerstad L, Skjeldal OH, Helseth E, red.

Nevrologi og nevrokirurgi

Fra barn til voksen. 4. utg. 632 s, tab, ill. Nesbru: Forlaget Vett & Viten, 2007. Pris NOK 968 ISBN 978-82-412-0628-3

Læreboken *Nevrologi og nevrokirurgi fra barn til voksen* er kommet i 4. reviderte utgave. Verket er blitt et standardverk innen nevrologi, nevrokirurgi, nevrofysiologi og nevropsykiatri for medisinstudenter, leger under spesialisering og allmennleger i Norge. Lærebøker kan stivne i format og innhold, det er ikke tilfellet med denne boken. Det er imponerende å se hvordan verket har utviklet seg fra førsteutgaven som ble utgitt i 1997. Nye emner er kommet til og den siste utgaven er oppdatert og betydelig omarbeidet. Redaktørene har bl.a. valgt å slå sammen flere kapitler, slik at stoffet nå er bedre integrert.

Boken inneholder 48 kapitler og er skrevet av norske forfattere fra ulike deler av landet. Det første kapitlet gir en introduksjon til nervesystemets oppbygning. Deretter følger ni kapitler om klinisk nevrologisk undersøkelse og annen supplerende diagnostikk. De øvrige kapitlene omhandler de vanligste tilstandene innen nevrologi, barnenevrologi, nevropsykiatri og -kirurgi. Antall litteraturhenvisninger for det enkelte kapittel er begrenset, men referansene er relevante og nyttige for lesere som ikke er eksperter innen feltet. Forfatterne er dessuten gode til å synliggjøre aktuelle norske vitenskapelige artikler, rapporter og nettsteder.

Tabeller, figurer og illustrasjoner er ytterligere forbedret, med pedagogiske oversikter og visuelle elementer som viser symptomer, tegn og ulike undersøkelsesmetoder. Likevel kunne enkelte kapitler ha vært noe mer illustrert. Spesielt nyttig er algoritmene for utredning og diagnostikk

av demens og behandling av Parkinsons sykdom. En utfordring videre kan være å formulere slike algoritmer også for andre tilstander der det er hensiktsmessig. Boken er for øvrig lett å orientere seg i bl.a. fordi den har et godt stikkordregister. Jeg savner imidlertid en liste, gjerne bakerst i boken, med oversikt over forfatterne og deres institusjonelle tilknytning.

Nevrologi og nevrokirurgi fra barn til voksen er det eneste norske læreverket som gir en bred og samlet dekning av nevrofagene. Kunnskapsutviklingen innen nevrofagene er omfattende. Diagnostiske kriterier endrer seg og mulighetene innen diagnostikk og behandling er økende. Den siste utgaven av boken gjenspeiler denne utviklingen. Boken er omarbeidet og oppdatert i en slik grad at det er den siste utgaven man bør finne på legekantoret, i hyllen på lese-salen eller på biblioteket.

Jan C. Frich

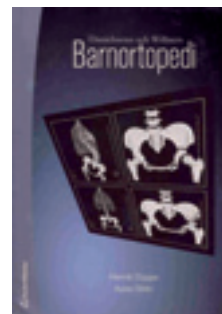
Nevrologisk avdeling
Ullevål universitetssykehus

Kort og godt om barneortopedi

Düppe H, Ohlin A.

Danielssons och Willners Barnortopedi

313 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2007. Pris SEK 359 ISBN 978-91-44-03584-0

Det finnes få mindre oversiktsbøker som denne som omhandler både kald og varm barneortopedi. Dette er en totalrevisjon av Malmö-ortopedene Lars Danielsson og Stig Wilners bok fra 1977. Den ble en

klassiker som kom i flere omarbeidede utgaver. Målgruppen er studenter og leger under videreutdanning. Språket er kortfattet og klart, og det er enkle og gode strekninger som man kan få mer ut av enn mørke røntgenbilder. Først kommer en oversikt over bruddbehandling, deretter tar forfatterne for seg medfødte og ervervede lidelser. Ryggdeformiteter behandles over

nesten 50 sider og utgjør 1/6 av bokens innhold. Dette er mye, sett i lys av at boken er ment for ikke-spesialister. Kolleger under utdanning har desto mer bruk for den utmerkede oversikten i kapitlet om ortopediske problemer hos ikke-vestlige innvandrere. Kapitlet om nevrologiske ortopedi er meget godt og har oversikter over klassifikasjon, diagnostisering, undersøkelsesteknikk og behandlingsprinsipper. Også nyere utredning med ganganalyse har kommet med. Kapitlet om bein- og leddinfeksjoner er på bare vel fem sider og kunne med fordel vært mer utfyllende. Innen dette feltet møter både allmennleger og unge sykehusleger ikke sjelden vanskelige differensialdiagnostiske problemstillinger som gjør at man ønsker seg oppdatert og utfyllende kunnskapsstoff.

Den foreliggende boken er meget nyttig i den medisinske grunn- og videreutdanningen og burde ha sin plass også på helsestasjoner, på sykehusposter hvor det behandles barn, og på legevaktkontorer. Bokens format er hendig, men den hadde tålt en utvidelse på 20–30 sider.

Vera B. Halvorsen

Ortopedisk senter
Ullevål universitetssykehus

Arbeidslivsrettet rehabilitering

Westerhäll LV, Bergroth A, Ekholm J, red.

Rehabiliteringsvetenskap

Rehabilitering till arbetslivet i ett flerdisciplinärt perspektiv. 229 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2006. Pris SEK 251 ISBN 91-44-04505-0

Boken retter seg både mot fagfolk som vil drive aktiv forskning og de som arbeider praktisk med arbeidslivsrettet rehabilitering. Den er skrevet av en tverrfaglig gruppe bestående av sju personer med forskningskompetanse fra rehabiliteringsvitenskap, offentlig rett og administrasjon. Disse personene er del av et svensk nasjonalt nettverk som går under navnet Centrum for rehabiliteringsforskning (CRF).

Hensikten med boken har vært å belyse de ulike faktorene som er viktigst i flervitenenskapelig og praktisk rehabiliteringsarbeid. Det svenske velferdssystemet som omfatter sykmelding og andre kompensasjonsordninger, er beskrevet. Blant annet gjelder det hvilke rettigheter og plikter velferdsordningene innebærer ut fra individets perspektiv,

men også i et samfunnsperspektiv. Samfunnet er best tjent med at flest mulig personer i arbeidsfør alder ser at de kan bidra til fellesskapet på en positiv måte. Problemområder i forhold til overordnede EU-regler og arbeidsgivers ansvar for å forebygge sykdom blir også diskutert. Det blir pekt på hvor viktig det er for å oppnå et godt rehabiliteringsresultat at de ulike etaters innsats koordineres og samkjøres.

For å få frem pasientens (klientens) evner og muligheter i rehabiliteringsprosessen er det viktig og nødvendig at den sykmeldte bevisstgjøres sitt eget ansvar. Som hjelp til dette har man prøvd ut ordninger med en koordinator (såkalt case manager) som kan bidra til kontakten med de ulike etater som deltar. Kontakten kan struktureres i basismøter mellom de ulike etater, og disse systematiske møtene bør kunne ut i en rehabiliteringsplan som pasienten får et eierforhold til. Det foreligger dokumentasjon på at en slik organisering gir gode resultater med tanke på å få personer tilbake til arbeidslivet. Det er også dokumentert at rehabilitering gir økonomiske gevinster på samfunnsnivå og at forbruket av helse- og andre offentlige tjenester går ned.

Boken er skrevet for det svenske markedet. Men den belyser og gjennomgår på en god måte viktige prinsipper som i høyeste grad også er aktuelle for norske forhold. Det er for tiden politisk vilje i Norge til ytterligere bruk av rehabilitering for å få flere over fra trygdeytelser til aktivt arbeid. I så måte er dette en tidsaktuell bok som kan være med på å bringe mer kunnskap inn i debatten.

Magne Rø

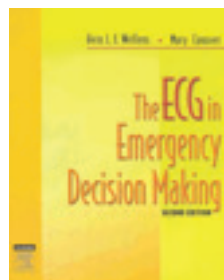
Klinikk for fysikalsk medisin og rehabilitering
St. Olavs Hospital

EKG-bok for akuttmottak og hjerterovervåking

Wellens HJJ, Conover M.

The ECG in emergency decision making

2. utg. 281 s, tab, ill. St. Louis, MO: Saunders Elsevier, 2006. Pris USD 43 ISBN 978-1-4160-0259-8

Dette er boken for den som vil imponere med sine EKG-kunnskaper – og utnytte dem i praktisk medisin! Det finnes mange gode og lekkert illustrerte innførbøker om EKG. Indremedisinere flest leser én bok, tar ett EKG-kurs, og siden gjør man som best man kan med et

beskjedent ambisjonsnivå. Hein Wellens er en guru i internasjonal elektrokardiologi, og han gjentok nylig på møte i Oslo at vi kan hente mye mer informasjon ut fra EKG enn det som vanligvis gjøres, og at klinikere, særlig i akuttmedisin, er tjent med å høyne EKG-kunnskapene sine. Det er utgangspunktet for denne boken. Her er en fantastisk samling pedagogiske eksempler der Wellens og sykepleieren Mary Conover (som har skrevet flere EKG-bøker) viser frem EKG-analysen, enten til handling eller til intens ekspektasjon. Dette er allsidige eksempler fra livet i akuttmottak og hjerterovervåkingsavdeling, og mange vil finne svar på spørsmål de kanskje aldri har våget å stille.

Mye plass er viet infarkt med ST-hevning (STEMI) og lokalisering av okklusjonen til de enkelte koronararteriene. Forfatterne trekker frem aVR og v4R som særlig nyttige avledninger. Her er påminnelse om at stenose i hovedstamme eller proksimalt i fremre venstre koronararterie (LAD) kan med relativt moderate forandringer presenteres som infarkt uten ST-hevning. Også kapitlene om blokk og takykardier er spekket med praktisk nyttig og forståelig informasjon. Hyperkalemi, digitalisoverdose, lungeembolisme og akutte pacermakerproblemer er viet egne kapitler.

Hvert kapittel innledes med en tekstboks med stikkord om det vesentlige i akuttsituasjonen. Som oppslagsbok er det greit å finne frem.

Skjønnsplett er finnes i denne, som i enhver lærebok. Carotistrykk, som de argumenterer for økt bruk av, stimulerer ikke vagus ved å øke blodtrykket, men presset på åreveggen simulerer blodtryksøkning og manøveren bremser ved hjelp av vagusimpulsdanningen og ledningen i hjertet og senker blodtrykket. Verapamil intravenøst mot supraventrikulær takykardi (SVT) virker best gitt som bolus fremfor langsomt, som boken anbefaler. I Norge vil vi bruke amiodaron fremfor prokainamid ved ventrikeltakykardi, og jeg savner anbefaling av aktivt kull ved digitalisoverdosering. Alt i alt ligger likevel behandlingsrådene nært opp til våre.

Boken passer som oppslagsverk på alle hjerterovervåkingsavdelinger. De erfarne kardiologene vil ha størst glede av den, og få vil unngå å snappe opp viktige små knep. Assistentleger på vakt kan utnytte boken for å imponere på morgenmøtet neste dag. For en underviser er eksemplene fornemme, selv om svart-hvite-EKG i 25 mm/s registreringer gjør mer for innholdet enn estetikken.

Knut Gjesdal

Arytmiseksjonen
Hjertemedisinsk avdeling
Ullevål universitetssykehus